

Piotr Olszewski (WSSMiKS w Chełmie)

Wybory samorządowe w Danii w 2017 r. - analiza statystyczna

Wprowadzenie

Artykuł ma na celu analizę wyborów samorządowych w Danii, które odbyły się w dniu 21 listopada 2017 r. zarówno na szczeblu gminy, jak i regionu. Badaniom poddano aktywność partii i ugrupowań politycznych w ujęciu statystycznym, wyłącznie liczbowym. Obejmują one zarówno wybory na szczeblu gminy, jak i regionu, jednak w różnych proporcjach. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest chociażby założenie nie analizowania wyników wyborów do rad regionów w poszczególnych gminach tylko traktowania go jako jednego konglomeratu¹.

Analiza wyborów ma na celu znaleźć odpowiedź na szereg pytań badawczych, w tym m.in. które partie i ugrupowania polityczne dominowały w wyborach w poszczególnych gminach i regionach? Jakie preferencje wyborcze występowały w wyborach w poszczególnych regionach (zarówno do rad gmin, jak i do rad regionów)? Jakie różnice w poparciu pojawiły się pomiędzy ugrupowaniami? Jak dużo list wyborczych w poszczególnych gminach i regionach uzyskało zakładane 10% poparcie? Czy da się stworzyć mapę poparcia dla poszczególnych partii na szczeblu gminnym (w skali regionu) i regionów? Czy są gminy, regiony, w których wiodące partie w Danii (Socialdemokratiet i Venstre) nie przekroczyły zakładanego w analizie progu? Jak licznie były reprezentowane lokalne listy wyborcze?

Dokonując analizy ograniczono się do partii, ugrupowań i list wyborczych, które w poszczególnych gminach i regionach osiągnęły próg poparcia minimum 10%. Należy jednak podkreślić, że w duńskim systemie wyborczym nie mają zastosowania żadne progi wyborcze, dlatego też poniższe analizy trzeba przyjmować z pewną ostrożnością, a już na pewno nie stanowią one szczegółowego, całościowego obrazu wyborczego. Dają jednak prawo do ogólnego oglądu sytuacji. Warto również podkreślić, że przeprowadzona statystyczna analiza wyborcza z założenia jest okrojona do twardych danych liczbowych. Może to być podstawą, punktem wyjścia, do rozszerzenia badań w celu odpowiedzi na kolejne pytania np. o przyczyny poparcia danych partii czy list lokalnych w wyborach, o tendencje wyborcze w szerszej perspektywie czasowej itp.

¹ To kolejny problem badawczy, który jest wart zgłębienia. Podczas pracy nad niniejszym artykułem dokonałem ciekawych i zaskakujących spostrzeżeń zachowań wyborczych w części gmin. Polegały one na tym, że w niektórych gminach w wyborach do jej organów stanowiących wyraźna większość opowiedziała się np. za Venstre, ale w głosowaniu do rad regionu przeprowadzono w tej samej gminie większość uzyskała Socialdemokratiet!

Artykuł został napisany na podstawie kilku źródeł. Pierwszą i najważniejszą stanowią dane statystyczne udostępnione przez KMD A/S z siedzibą w Ballerup², oraz dane znajdujące się na stronach duńskiego urzędu statystycznego³ (<http://statbank.dk>). Ponadto w tekście wykorzystano literaturę naukową oraz wybrane duńskie akty prawne.

Samorząd terytorialny w Danii – rys ogólny

Tradycje samorządności terytorialnej w Danii są bardzo bogate. Już w średniowieczu istniały różne formy samorządowej władzy lokalnej. W latach 30. XIX w. król Fryderyk VI ustanowił nowy system władzy lokalnej, który wraz z końcem władzy absolutnej w 1849 r. zyskał na znaczeniu⁴. Jednak po pewnym czasie, a szczególnie od początku drugiej połowy XX w. zauważalny był spadek efektywności realizacji zadań publicznych. Wśród wielu czynników mających wpływ na taki stan rzeczy wlicza się archaiczny, nie przystosowany do aktualnych potrzeb, podział terytorialny na 1300 gmin, 86 hrabstw i 25 okręgów. Brakowało również pracowników do podejmowania działań bieżących, przez co państwo musiało to robić w sposób bezpośredni⁵.

Istotne modyfikacje samorządności terytorialnej w Danii miały miejsce w latach 1970 oraz 2007. Zmiany dotyczyły zarówno podziału terytorialnego, jak i zadań z zakresu administracji publicznej. Obecnie w Danii występują dwa szczeble samorządu terytorialnego, tj. gminy w liczbie 98 oraz 5 regionów⁶. Zadania gminy skupiają się przede wszystkim na pomocy społecznej i zatrudnieniu. Ponadto na: edukacji, kulturze, opiece zdrowotnej, infrastrukturze drogowej i inne. Z kolei dominującym zadaniem regionów jest opieka zdrowotna. Wśród pozostałych można wymienić: usługi społeczne, szkolnictwo specjalne, infrastruktura regionalna czy pomoc społeczna⁷.

Istotnym z punktu widzenia problematyki artykułu jest przybliżenie zagadnień związanych z organami władzy. Zarówno na szczeblu gminy, jak i regionu kwestie te zostały ukształtowane bardzo podobnie. Na obu szczeblach występuje organ stanowiący – rada (gminy, regionalna) wybierany w wyborach powszechnych i bezpośrednich co 4 lata.

² KMD A/S która jest jedną z czołowych duńskich firm programistycznych i informatycznych (www.kmdvalg.dk). Swoje usługi oferuje i wykonuje zarówno dla sektora publicznego, jak i prywatnego.

³ Danmark Statistik, www.dst.dk

⁴ Rok 1849 był dla Danii przełomowy. Dnia 5 czerwca król Danii Fryderyk VII podpisał Konstytucję. Na jej mocy, po niemal 200 latach monarchii absolutnej ustanowiono monarchię konstytucyjną. Powołano dwuizbowy parlament (Rigsdagen), ograniczono władzę monarchy, wprowadzono zapisy o ochronie podstawowych praw człowieka, <https://www.britannica.com/place/Denmark/The-Napoleonic-Wars-and-their-aftermath#ref147927> [12.06.2018]

⁵ P. Olszewski, *Ustrój samorządu terytorialnego Królestwa Danii*, [w:] *Doświadczenia i perspektywy rozwoju samorządu terytorialnego i zawodowego*, red. P. Antkowiak, Toruń 2014, s. 44-45.

⁶ Podstawami prawnymi funkcjonowania gminy i regionu są ustawy: Kommunestyrelsesloven (Ustawa o samorządzie gminy), LBK nr 2 z 4.01.2018 r.; Regionsloven (Ustawa o regionach), LBK nr 3 z 4.01.2018.

⁷ Szerzej: tamże, s. 47-51 i 55.

W gminie liczba radnych jest ustalana prawem wewnętrznym z tym zastrzeżeniem, że w gminach do 20 tys. mieszkańców liczba radnych musi się mieścić w przedziale 9-31, zaś powyżej 20 tys. mieszkańców w przedziale 19-31 radnych. Wyjątek stanowi Miasto Kopenhaga, w której liczba radnych wynosi 55. Na czele rady stoi burmistrz, który jest wybierany spośród członków rady. Każda rada musi powołać komisję finansową (odpowiednik polskiej komisji rewizyjnej) i jedną lub więcej komisji stałych. Rada obraduje na sesjach odbywających się raz w miesiącu oraz na sesjach nadzwyczajnych.

Organem wykonawczym w gminie jest burmistrz, który, jak już wspomniano, wybierany jest spośród radnych. W zasadzie burmistrz jest nieodwoływalny, chyba że nastąpi to w wyjątkowych sytuacjach w formie procedury nadzorczej. Zadania burmistrza są typowe dla samorządności gminnej, a więc: bieżące zarządzanie gminą, wykonywanie uchwał rady oraz realizacja niektórych zadań z zakresu administracji państwowej.

Organem stanowiącym w regionie jest rada regionalna, w której liczba radnych jest stała i wynosi 41. Radni są wybierani w wyborach powszechnych i bezpośrednich. Kadencja rady trwa 4 lata. Każda rada ma obowiązek powołania komisji gospodarczej (odpowiednik komisji rewizyjnej, choć o rozszerzonym zakresie działania) oraz komisji ds. kontaktów, w skład której wchodzi przewodniczący rady regionalnej oraz burmistrzowie wszystkich gmin znajdujących się na terenie regionu.. Organem wykonawczym jest przewodniczący rady regionalnej wybierany spośród radnych na 4-letnią kadencję. Jego funkcje są analogiczne do funkcji burmistrza.

Samorząd terytorialny w Danii cieszy się dużym zaufaniem społeczeństwa. Należy podkreślić wysoką frekwencję w wyborach do organów samorządu wynoszącą około 70%⁸, pomimo że wybory odbywają się w dzień powszedni (trzeci wtorek listopada). Społeczność lokalna jest zaangażowana w działalność samorządu m.in. poprzez konsultacje społeczne (lokalne plany rozwoju, podatki i inne), przekazywanie informacji przez organy samorządu terytorialnego w zakresie prowadzenia polityki finansowej, Duńską Radę Starszych (Danske Ælderåd) czy konferencje konsensusu⁹.

⁸ Dane za duńskim urzędem statystycznym
<http://statbank.dk/statbank5a/SelectVarVal/Define.asp?MainTable=VALGK3&PLanguage=1&PXSId=0&wsid=cftree;>

⁹ Szerzej patrz: P. Olszewski, *Demokracja lokalna w Danii*, [w:] *Demokracja lokalna w państwach Europy*, red. I. Bokszczyńska, A. Mirska, Warszawa 2014, s. 91-97.

System wyborczy do rad gmin i rad regionalnych

Wybory do organów stanowiących w Danii zostały przeprowadzone na podstawie rozporządzenia ministra gospodarki i spraw wewnętrznych z 26 września 2017 r.¹⁰. Poniżej przedstawiono kilka najważniejszych założeń prawa wyborczego.

W wyborach mogą brać udział wszyscy, którzy w dniu wyborów ukończyli 18 lat oraz mają duńskie obywatelstwo lub: są obywatelami państwa członkowskiego Unii Europejskiej; są obywatelami Islandii lub Norwegii; na stałe przebywają w Królestwie Danii od minimum 3 lat przed wyborami. Radni są wybierani na 4 lata. Wybory odbywają się w trzeci wtorek listopada.

Prawo zgłaszania kandydatów mają partie polityczne i inni (np. grupa mieszkańców). W przypadku wyborów do gmin warunkiem zgłoszenia listy jest zebranie podpisów wyborców w liczbie min. 25. Wyjątkiem są gminy Aarhus, Odense i Aalborg, w których trzeba zebrać min. 50 podpisów, oraz gmina Kopenhaga – min. 150 podpisów. W wyborach do rad regionalnych listy kandydatów muszą uzyskać co najmniej 50 podpisów.

Generalnie lokale wyborcze są czynne od godz. 8.00 do 20.00, jednak czas pracy komisji wyborczej może być wydłużony, jeżeli po godz. 20.00 wciąż będą chętni do głosowania. Głosowanie jest osobiste, choć i tu ustawodawca wprowadził pewne udogodnienia dla osób, które mają ograniczoną możliwość oddania głosu (np. osoby niepełnosprawne).

Duńska ordynacja do rad gmin i rad regionalnych nie przewiduje występowania jakichkolwiek progów wyborczych. Dotyczy to zarówno minimalnej liczby głosów uzyskanych w wyborach przez listę, jak również koalicji list wyborczych. Obliczanie liczby mandatów przypadających na listę czy koalicję list wyborczych odbywa się przy zastosowaniu metody d'Hondta ze wszelkimi jej konsekwencjami.

Nowowybране rady rozpoczynają swoją działalność od 1 stycznia następnego roku. Do tego czasu władzę sprawują "stare" rady. W wyjątkowych sytuacjach funkcjonowanie rad z poprzednich wyborów może być wydłużone (np. w przypadku uznania wyboru nowej rady za nieważne).

Wybory samorządowe w Danii odbyły się w dniu 21 listopada 2017 r. W ich wyniku obsadzono 2 432 miejsca w radach gmin oraz 205 w radach regionalnych. Przyniosły one następujące rozstrzygnięcia w skali całego państwa na szczeblu gminy (Tabela 1) oraz regionu (Tabela 2):

¹⁰ LBK nr 1089 af 26/09/2017 Bekendtgørelse af lov om kommunale og regionale valg, (Rozporządzenie do ustawy o wyborach lokalnych i regionalnych).

Tabela 1. Wyniki partii politycznych w wyborach do rad gmin w 2017 r. (pierwsze 5 z najwyższym wynikiem).

Lp.	Partia	Orientacja	Liczba głosów (%)
1	Socialdemokratiet (Socjaldemokracja)	socjaldemokratyczna	32,45
2	Venstre (Lewica)	liberalna	23,06
3	Det Konservative Folkeparti (Konserwatywna Partia Ludowa)	konserwatywna	8,78
4	Dansk Folkeparti (Duńska Partia Ludowa)	nacjonalistyczna	8,75
5	De Rød-Grønne (Sojusz Czerwono-Zielony)	lewicowa	5,96

Źródło: <https://www.kmdvalg.dk/kv/2017/KMDValgKV.html> [20.06.2018].

Tabela 2. Wyniki partii politycznych w wyborach do rad regionów w 2017 r. (pierwsze 5 z najwyższym wynikiem).

Lp.	Partia	Orientacja	Liczba głosów (%)
1	Socialdemokratiet (Socjaldemokracja)	socjaldemokratyczna	30,44
2	Venstre (Lewica)	liberalna	24,15
3	Dansk Folkeparti (Duńska Partia Ludowa)	nacjonalistyczna	9,66
4	Socialistisk Folkeparti (Socjalistyczna Partia Ludowa)	ekosocjalistyczna	7,30
5	Det Konservative Folkeparti (Konserwatywna Partia Ludowa)	konserwatywna	6,88

Źródło: <https://www.kmdvalg.dk/rv/2017/KMDValgRV.html> [20.06.2018].

Jak można zauważyć wybory do rad gmin zdominowały dwie partie: Socialdemokratiet oraz Venstre, które łącznie zdobyły ponad 55% mandatów. Pozostałe nie przekroczyły nawet 10%. Przewaga zwycięskiej partii nad rządzącą aktualnie w Danii Venstre wyniosła ponad 9%.

Zbliżone proporcje zostały również zachowane w wyborach do rad regionów z tą różnicą, że przewaga socjaldemokratów nad konserwatystami z Venstre wahała się w granicach 6%. Również i w tym przypadku pozostałe ugrupowania nie osiągnęły dwucyfrowego wyniku. Nieco lepszy wynik osiągnęła populistyczna i nacjonalistyczna Dansk Folkeparti, z kolei gorszy Konserwatywna Partia Ludowa. W obu przypadkach (gminy, regiony) w pierwszej piątce znalazły się także mniejsze partie lewicowe.

Wyniki wyborcze nie układały się jednak równomiernie w całym kraju. Poniżej dokonano ich scharakterystyki i analizy z podziałem na regiony¹¹.

Nordjylland (Jutlandia Północna)

W skład regionu wchodzi 11 gmin. W wyniku wyborów w 5 z nich wybrała lewicowa Socialdemokratiet, w 5 liberalna Venstro, a w jednej konserwatywna Det Konservative Folkeparti. Tylko w przypadku 4 gmin miała miejsce sytuacja, w której 10% głosów osiągnęły więcej niż 2 listy wyborcze (Mariagerfjord - 3, Rebild - 5, Thisted - 4, Vesthimmerlands - 3).

Analiza wyborów do rad gmin w Jutlandii Północnej wskazuje na silne zróżnicowanie w proporcjach uzyskanych wyników. W niektórych gminach różnice pomiędzy dwoma pierwszymi partiami wynosiły w granicach 1-2% (Brønderslev, Mariagerfjord Vesthimmerlands), w innych sięgały około 20-25% (Jammerbugt, Morsø – wygrana Venstro nad Socialdemokratiet; Hjørring, Aalborg - wygrana Socialdemokratiet nad Venstro), a w skrajnym przypadku ponad 40% (Frederikshavn – zwycięstwo Socialdemokratiet, drugi wynik - Venstro). Najbardziej wyrównany przebieg miały wybory do rady gminy Vesthimmerlands, w której różnica pomiędzy zwycięską konserwatywną Folkeparti a Venstro i Socialdemokratiet nie przekroczyła 4%. Wartym odnotowania jest fakt bardzo słabego wyniku osiągniętego przez socjaldemokratów w gminie Læsø – 8,7%. W tej samej gminie olbrzymie poparcie odnotowała nacjonalistyczna Dansk Folkeparti – 22,5% (pierwsza Venstre uzyskała 37,1% głosów) Tylko w jednym analizowanym przypadku próg 10% przekroczyła lista lokalna. Miało to miejsce w gminie Rebild, w której 15,7% głosów (drugi wynik) uzyskała Den Sociale Fællesliste – Rebild.

¹¹ Wszystkie dane liczbowe zaczerpnięto z www.kmdvalg.dk i www.dst.dk.

Wybory do rady regionu zostały zdominowane przez Socialdemokratiet i Venstre, które łącznie uzyskały 66% głosów (odpowiednio 41,5% i 24,5%). Kolejne dwie partie osiągnęły wyniki w granicach 8-9% (nacjonalistyczna Dansk Folkeparti – 8,8% i Det Konservative Folkeparti – 8,5%).

Midtjylland (Jutlandia Środkowa)

Region składa się z 19 gmin. W wyniku wyborów w 11 z nich triumfowała Venstre, w pozostałych 8 Socialdemokratiet. W przypadku 8 gmin przyjęty do analizy próg 10% osiągnęła lub go przekroczyła jeszcze jedna partia. W 4 przypadkach była to nacjonalistyczna Dansk Folkeparti (Hedensted – 16,5%, Horsens – 10,8%, Ikast-Brande – 13,2%, Norddjurs – 10,0%), w 2 Det Konservative Folkeparti (Samsø – 14,7%, Viborg – 18,6%) i pojedynym Kristendemokraterne¹² (Ringkøbing-Skjern – 15,5%) oraz Socialistisk Folkeparti¹³ (Syddjurs – 15,6%).

Analiza wyników wyborczych do rad gmin w Jutlandii Środkowej wskazuje, że najczęściej różnica pomiędzy zwycięskimi partiami w poszczególnych gminach wahała się w granicach 11-15% (9 gmin), w 5 przypadkach było to 3-6% i w 5 przypadkach 20-26%. Tylko w jednej gminie (Herning) zwycięska Venstre osiągnęła bezwzględną większość głosów (55,6%) i przewagę nad Socialdemokratiet sięgającą prawie 40%.

Analizując położenie gmin w tym regionie wraz z uzyskanymi przez partie wynikami można stwierdzić, że generalnie przewaga zwolenników Socialdemokratiet występuje w części północno-wschodniej i środkowo-wschodniej Jutlandii Środkowej, zaś na pozostałym obszarze występuje przewaga zwolenników Venstre. Możliwe, że poparcie dla Socialdemokratiet w części gmin wynika z położenia w bezpośredniej bliskości jednego z największych miast duńskich – Aarhus.

Podobnie jak w przypadku Północnej Jutlandii również w Środkowej Jutlandii wybory do rady regionu zostały zdominowane przez Socialdemokratiet i Venstre. Łącznie zdobyły one 63% głosów, w tym że przewaga socjaldemokratów nad liberałami była bardzo niewielka i wynosiła niecałe 4%. Trzeci wynik należy do nacjonalistycznej Dansk Folkeparti – 7,9%

Syddanmark (Dania Południowa)

W skład regionu wchodzi 22 gminy. W wyniku wyborów w 11 z nich wybrała liberalna Venstre, w 10 lewicowa Socialdemokratiet, zaś w jednej Socialistisk Folkeparti. Jednak w odróżnieniu od wyborów w wyżej opisywanych regionach w Danii Południowej tylko w 5 przypadkach analizowany próg 10% zdobytej liczby głosów

¹² Chrześcijański Demokraci. Partia o profilu chadeckim.

¹³ Socjalistyczna Partia Ludowa o profilu ekosocjalistycznym.

osiągnęły wyłącznie dwie wiodące partie. W olbrzymiej części gmin wspomniany próg osiągnęły 3 listy wyborcze (12 przypadków), w 4 przypadkach 4 listy wyborcze, w jednym zaś aż 6 list wyborczych (Ærø).

Analiza wyborów do rad gmin w Syddanmark wskazuje na wyraźną dwubiegowość zachowań mieszkańców, tj. albo różnice pomiędzy listami wyborczymi w liczbie uzyskanych wyników są niewielkie i wahają się w granicach 0-9% (10 przypadków), albo też przewaga zwycięskiej partii osiąga lub przekracza 20% (7 przypadków – 4 na korzyść Socialdemokratiet, 3 na Venstro). Analiza geograficzna rozkładu poparcia dla partii politycznych wskazuje, że część zachodnia Danii Południowej jest w mniejszym lub większym stopniu zdominowana przez zwolenników Venstre, zaś część wschodnia (w dużej mierze wyspiarska) bardziej opowiada się za socjaldemokracją. Jednak należy zauważyć, że to właśnie w części wschodniej regionu pojawiają się największe dysproporcje w wynikach wyborczych partii zwycięskiej i osiągającej drugi wynik. Tu też w gminie Langeland wygrała Socialistisk Folkeparti.

Wybory w gminach Syddanmark obrazują również wyższe poparcie dla nacjonalistycznej Dansk Folkeparti, która osiągnęła próg 10% w 15 gminach (na 22). Najlepsze rezultaty miała w Faaborg-Midtfyn (14,5%) i Aabenraa (14,4%). Także Det Konservative Folkeparti zaznaczyła zwiększoną obecność czterokrotnie przekraczając analizowany próg, z czego dwukrotnie osiągnęła drugie wyniki (Kerteminde - 21,4%; Ærø – 17,5%). Lokalne komitety wyborcze zaznaczyły swoją obecność czterokrotnie (gminy: Fanø, Sønderborg, Ærø – 2) z czego w pierwszej ze wskazanych Fanø Lokal stanowiła drugą siłę z wynikiem 16,7%.

Dania Południowa jest jedynym regionem, w którym w wyborach rady drugiego szczebla samorządu zwycięstwo odniosła inna niż Socialdemokratiet partia. Największą liczbę głosów uzyskało Venstre – 32,4%, drugie miejsce zajęli socjaldemokraci – 23,4%. Próg 10% przekroczyły jeszcze Socialistisk Folkeparti – 13,9% oraz Dansk Folkeparti – 10,9%.

Sjælland (Zelandia)

W skład regionu wchodzi 17 gmin. W wyniku wyborów najwięcej zwycięst odniosła Socialdemokratiet (w 11 gminach), drugą lokatę zajęło Venstro (zwycięstwo w 5 gminach). Wyjątkowa sytuacja miała miejsce w gminie Guldborgsund, w której zwycięstwo odniosła lokalna lista wyborcza – Guldborgsundlisten¹⁴ z poparciem 33,1%. To jeden z dwóch przypadków w 2017 r., w którym wybory do rad gmin wygrał komitet lokalny.

W odróżnieniu od regionu Syddanmark w Sjælland widać wyraźne spłaszczenie w wynikach wyborczych. W 9 przypadkach różnica pomiędzy listami nie wynosiła więcej niż 9%, w 6 przypadkach mieściła się w przedziale

¹⁴ Stała lista lokalna o charakterze centrowym, ponadpartyjnym i celach pragmatycznych związanych z rozwojem gminy.

10-19% i tylko w dwóch gminach zwycięska partia osiągnęła ponad 20% przewagę nad kolejną listą (Lolland i Roskilde). W obu przypadkach była to Socialdemokratiet. Ponadto tylko czterokrotnie próg 10% osiągnęły wyłącznie dwa komitety wyborcze. W pozostałych przypadkach były to 3 (10 gmin) lub więcej (3 gminy). Analiza geograficzna wskazuje, że jedynie w części północnej regionu znajdują się gminy, w których zwycięstwo osiągnęło Venstre. Należy zauważyć, że partia ta w dwóch przypadkach nie osiągnęła analizowanego progu 10% (gminy: Guldborgsund – 8,3%, Sorø – 9,8%). Podobnie, jak w Danii Południowej swoją obecność zaakcentowała populistyczna i nacjonalistyczna Dansk Folkeparti, która 11-krotnie przekroczyła próg 10% uzyskując trzecie wyniki, a w gminie Guldborgsund była nawet druga z prawie 24% poparciem. Poza wymienionymi warto zauważyć, że trzykrotnie analizowany próg osiągnęła Det Konservative Folkeparti (w gminie Sorø drugi rezultat – 24,7%), dwukrotnie Socialistisk Folkeparti i dwukrotnie komitety lokalne (wspomniane Guldborgsundlisten oraz Nyt Stevns w gminie Stevns – 12,4%).

W przypadku wyborów do rady regionu Zelandii podobnie miała miejsce dominacja Socialdemokratiet i Venstre, które łącznie uzyskały ok. 56% głosów (odpowiednio 32,2% i 23,9%). Na dalszym miejscu uplasowała się Dansk Folkeparti (14,3%). Pozostałe ugrupowania nie przekroczyły 10% głosów (czwarta w zestawieniu Det Konservative Folkeparti uzyskała wynik 6%).

Hovedstaden (Region Stołeczny)

W skład regionu wchodzi 29 gmin. Wyniki wyborów wskazują na silną dominację Socialdemokratiet, która uzyskała najlepsze wyniki w 16 gminach, w 8 triumfowała Det Konservative Folkeparti, tylko w 4 Venstre, zaś w jednym przypadku zwycięstwo odniosła lista lokalna ([Tværpolitisk Forening](#)¹⁵ w gminie Dragør). Tylko w 8 gminach próg 10% osiągnęły nie więcej niż dwa ugrupowania. Zawsze to była Socialdemokratiet, 6 razy Det Konservative Folkeparti i 2 razy Venstre. Najczęstszą sytuacją było osiągnięcie dwucyfrowego wyniku przez 3 listy wyborcze (17 przypadków). W dwóch przypadkach próg 10% osiągnęło aż 5 list wyborczych (gminy Dragør i Egedal).

Analiza wyników wskazuje przede wszystkim na znaczną dominację socjaldemokratów w gminach Regionu Stołecznego przy jednoczesnym wyraźnie słabszym poparciu dla Venstre. Ta druga aż w 9 gminach nie osiągnęła wyniku dwucyfrowego, a w niektórych poparcie dla niej nie osiągało nawet 5% (np. Helsingør – 4%, Herlev – 4,9%). Podobna sytuacja dotyczyła Dansk Folkeparti, która próg 10% osiągnęła w 11 gminach, i nawet gdy była drugą siłą

¹⁵ Najstarsza w Danii lista lokalna istniejąca od 1961 r. Od 1962 r. nieprzerwalnie reprezentowana w radzie gminy Dragør.

(gminy: Albertslund, Brøndby, Hvidovre, Tårnby) to w każdym przypadku notowała olbrzymią stratę do Socialdemokratiet (rzędu 20-39%).

Wybory w gminach Regionu Stołecznego uwiarydowiły wysokie poparcie dla Konserwatywnej Partii Ludowej, która, jak już wspomniano, wygrała w 8 gminach. Warto jednak zauważyć, że aż w 5 przypadkach jej przewaga nad drugim ugrupowaniem wynosiła co najmniej 20% (Frederiksberg, Gentofte, Høje-Taastrup, Hørsholm, Vallensbæk). W drugiej z wymienionych gmin przewaga osiągnęła niemalże 50%. Tam też konserwatyści osiągnęli bezwzględną większość głosów.

W odróżnieniu od wyborów w gminach innych regionów w Hovedstaden zauważalna jest mnogość list wyborczych, które osiągnęły próg 10%, a które nie należą do głównego nurtu sceny politycznej. Przykład to De Rød-Grønne (Czerwono-Zieloni)¹⁶, która w 4 gminach przekroczyła 10% głosów, w jednym przypadku będąc drugą siłą (Kopenhaga – 18,4%). Dwukrotnie dwucyfrowy wynik osiągnęła Socialistisk Folkeparti (Gładsaxe, Hvidovre), podobnie Radikale Venstre¹⁷ (Egedal, Fredensborg), a w jednej Alternativet¹⁸ (Kopenhaga). Poza wspomnianymi w 3 przypadkach dwucyfrowe wyniki osiągnęły komitety lokalne: [Tværpolitisk Forening](#) (Dragør), Nytgribskov z wynikiem 21,4% (Gribskov) oraz Lokallisten (Rudersdal – 11,6%).

Analiza wyników wyborów w Hovedstaden dostarcza jeszcze dwóch wniosków. Pierwszy to fakt, że duże różnice pomiędzy wynikami osiągniętymi przez zwycięskie listy wyborcze a tymi które uzyskały drugi rezultat miały miejsce w gminach na południu regionu, tj. znajdujących się bliżej Kopenhagi. I drugi wniosek to, że właśnie we wskazanej części regionu miały miejsce sytuacje, w których w sąsiadujących ze sobą gminach, z olbrzymią przewagą głosów, zwyciężały różne partie¹⁹.

Wyniki wyborów do rad regionu również wskazują na spłaszczenie preferencji wyborczych. Co prawda tutaj też triumfowała Socialdemokratiet, ale z najmniejszym, w porównaniu do pozostałych regionów, odsetkiem głosów – 28,4%. Drugą pozycję zajęła Venstre – 13,8% z niewielką przerwą nad konserwatystami z Det Konservative Folkeparti – 11,2% oraz nad De Rød-Grønne -10,1%.

¹⁶ Socjalistyczna koalicja kilku partii lewicowych.

¹⁷ Radykalna Venstre – partia o profilu socjalliberalnym powstała w wyniku odejścia z Venstre części jej członków.

¹⁸ Partia polityczna o profilu ekologicznym.

¹⁹ Czasami można nawet wskazać ciąg graniczących ze sobą gmin, w których naprzemiennie wygrały Socialdemokratiet i Det Konservative Folkeparti i to z różnicami co najmniej 20% w stosunku do kolejnej listy wyborczej.

Wybory w największych duńskich miastach

Do analizy wybrano 5 miast, których liczba mieszkańców wynosiła 100 tys. lub więcej. Takie kryterium spełniały Kopenhaga (602,5 tys.), Aarhus (ok. 269 tys.), Odense (176,7 tys.), Aalborg (113,5 tys.), Frederiksberg²⁰ (105 tys.)²¹.

W wyżej wymienionych miastach jedynie we Frederiksbergu nie wygrała Socialdemokratiet tylko Det Konservative Folkeparti (37,1%), a jej przewaga nad socjaldemokratami wyniosła ponad 21%. W Aarhus zwycięscy socjaldemokraci (37,8%) uzyskali przewagę 22,5% głosów nad drugą Venstre. W Odense różnica pomiędzy tymi partiami wyniosła 22,6% (Socialdemokratiet – 41,8). W Aalborgu socjaldemokraci wygrali zdobywając 48,7% głosów. Drugie miejsce zajęła Venstre ze stratą prawie 27%. W Kopenhadze różnica pomiędzy kolejnymi ugrupowaniami nie była już tak spektakularna. Socjaldemokraci uzyskali 27,6% głosów, a ich przewaga nad drugim De Rød-Gronne wyniosła niewiele ponad 9%. Tak więc za wyjątkiem Kopenhagi zwycięskie ugrupowanie zawsze notowało bardzo dużą przewagę nad drugą w kolejności listą wyborczą. Należy jeszcze nadmienić, że w gminach Kopenhaga i Frederiksberg (dzielnica Kopenhagi) analizowany próg 10% osiągnęły także trzecie listy wyborcze (odpowiednio: Alternativet – 10,5 oraz De Rød-Gronne – 12,1).

Wnioski

Przeprowadzona analiza daje podstawy do wyciągnięcia wielu wniosków. W przypadku gmin są to:

1. Dominacja dwóch najsilniejszych partii w Danii – Socialdemokratiet i Venstre. Ma to swoje potwierdzenie nie tylko w całościowych wynikach wyborów. Badania wykazują, że aż w 71 gminach na 98 zajęły one dwa pierwsze miejsca. Gdyby nie uwzględniać Regionu Stołecznego proporcje te byłyby jeszcze bardziej wyraziste (60 na 69).
2. Socialdemokratiet tylko w jednej gminie nie osiągnęła dwucyfrowego wyniku, za to Venstre aż 12-krotnie, z czego w 10 gminach Regionu Stołecznego.
3. Socialdemokratiet triumfowała w 50 gminach, Venstre w 36, Det Konservative Folkeparti w 9, a Socialistisk Folkeparti w 1. W pozostałych dwóch przypadkach zwyciężyły listy lokalne. Jest tokolejny wniosek wskazujący na wyjątkową pozycję socjaldemokratów w Danii.

²⁰ Frederiksberg jest gminą specyficzną, gdyż jest ona enklawą, dzielnicą Kopenhagi.

²¹ Wszystkie wartości w przybliżeniu. Stan na.....????????????? Źródło.....

4. Socialdemokratiet zwyciężyła w regionach Sjælland i Hovedstaden, Venstre w Midtjylland i Syddanmark, w Nordjylland obie partie osiągnęły taki sam wynik. Zastosowane kryterium to liczba gmin, w których zwycięstwo odniosła dana partia.
5. Venstre ma silną pozycję w regionach zachodnich, która wraz z przemieszczaniem się na wschód wyraźnie słabnie (kryterium: liczba gmin, w których zwycięstwo odniosła dana partia). Najsłabiej partia wypadła w Regionie Stołecznym.
6. W Hovedstaden znaczącą (drugą) siłą jest Det Konservative Folkeparti (kryterium: liczba gmin, w których partia odniosła zwycięstwo).
7. Populistyczna i nacjonalistyczna Dansk Folkeparti najsilniejszą pozycję ma w dwóch południowych regionach (Syddanmark i Sjælland), słabą zaś w Jutlandii Północnej i Środkowej ((kryterium: liczba gmin, w których partia osiągnęła dwucyfrowe poparcie).
8. Przy zastosowaniu 3-stopniowej skali rozpiętości różnicy głosów pomiędzy pierwszym i drugim ugrupowaniem (przedział: I. 0-9%, II. 10-19%, III. 20 i więcej%) stwierdzono olbrzymie skrajności występujące w Regionie Stołecznym (przedział III w 15 na 29 gmin), W regionach południowych dominuje przedział I (Sjælland – 9 na 17, Syddanmark – 10 na 22), choć w drugim przypadku aż w 7 gminach różnica ta zawierała się w skali ”20% i więcej”. W Midtjylland dominuje przedział II (9 na 19 gmin) zaś w Nordjylland różnice układają się równomiernie.
9. Zachodnia część Danii (Północna i Środkowa Jutlandia oraz Dania Południowa) charakteryzuje się mniejszą liczbą ugrupowań osiągających co najmniej 10% poparcie wyborców (Jutlandia Północna – 4/11, Jutlandia Środkowa – 8/19, Dania Południowa – 5/22). W pozostałych regionach proporcje te wyraźnie się zmniejszają (Zelandia – 13/17, Region Stołeczny – 21/29).

W przypadku regionów wnioski są następujące:

10. Socialdemokratiet zwyciężyła w 4 na 5 regionów. Tylko w Syddanmark tryumfowała Venstre.
11. W Jutlandii Północnej i Środkowej tylko dwie największe partie osiągnęły próg 10% głosów. Potwierdza to tendencję występującą w tej części państwa, gdyż podobne wnioski zostały wysnute także na szczeblu gmin.

Powyższe wnioski uwidaczniają realną siłę i pozycję ugrupowań politycznych w duńskim samorządzie, zawierają także ciekawe i ważne analizy do dalszego pogłębiania badań nad sceną polityczną Królestwa Danii.

(Summary)

The article is devoted to the local elections in Denmark, which took place in 2017. The aim of the study is to assess in statistical terms the Danish political scene at the commune and region level.

The analysis covers all local and regional self-government units. In general, only those parties, groups or local lists were included in it, which received a minimum of 10% of votes in a given commune or region. Few deviations from this assumption appear for complementary purposes only, illustrating exceptional situations.

The result of the research is a number of conclusions. The most important of them are:

Communes

1. Domination of the two strongest parties in Denmark - Socialdemokratiet (Social Democratic) and Venstre (liberal). Socialdemokratiet did not achieve a two-digit result in one commune only.
2. Socialdemokratiet triumphed in 50 communes, Venstre in 36, Det Konservative Folkeparti (conservative) in 9, and Socialistisk Folkeparti (ecosocialist) in 1. In the other two cases local lists won.
3. Socialdemokratiet won in the regions of Sjælland and Hovedstaden, Venstre in Midtjylland and Syddanmark, in Nordjylland both parties achieved the same result (criterion: the number of communes in which the party won).
4. A strong position of Venstre in the western regions, weakens distinctly along with moving to the east (criterion: the number of communes in which the party won). In the Capital Region this party did not reach the double-digit result in as many as 9 cases
5. In Hovedstaden, the significant (second) force is Det Konservative Folkeparti (criterion: the number of communes in which the party won).
6. Populist and nationalistic Dansk Folkeparti has the strongest position in the two southern regions (Syddanmark and Sjælland), and weak in Northern and Central Jutland (criterion: the number of communes in which the party has reached two-digit support).
7. Using the 3-point scale of the difference between the first and the second party (range: I. 0-9%, II. 10-19%, III. 20 and more %) it is stated that: enormous extremes exist in the Capital Region (range III in 15 out of 29 communes), the southern regions are dominated by range I (Sjælland - 9 out of 17, Syddanmark - 10 out of 22), although in the second case in as many as 7 communes this difference was in the "20% and more" range. In Midtjylland, range II dominates (9 out of 19 communes) while in Nordjylland the differences are evenly distributed.

Regions

8. Socialdemokratiet won in 4 out of 5 regions. Only in Syddanmark Venstre triumphed.

The above conclusions show the real power and position of political groups in Danish local government, they also contain interesting and important analyzes to deepen further research on the political scene of the Kingdom of Denmark.